

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ РОЛЬОВОЇ ГРИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЮРИСТІВ

APPLICATION OF THE ROLE-PLAYING METHOD IN THE TRAINING OF LAW STUDENTS

Стаття присвячена аналізу та обґрунтуванню застосування методу рольової гри у процесі підготовки студентів-юристів. Рольові ігри розглядаються як ефективний інтерактивний метод навчання, що дозволяє моделювати реальні професійні ситуації та поєднувати теоретичні знання з практичними навичками. Метод створює умови для активної участі студентів у навчальному процесі, стимулює розвиток критичного мислення, комунікативної та процесуальної компетентності, а також формує професійні навички правозастосування. У статті висвітлюються педагогічні та організаційні аспекти проведення рольових ігор, зокрема підготовка фабули гри, розподіл ролей, використання нормативно-правових матеріалів та системи оцінювання. Особливу увагу приділено застосуванню методу у викладанні процесуальних дисциплін, таких як цивільне, кримінальне, арбітражне та трудове право, зокрема через моделювання судових засідань. Використання відеозапису виступів студентів дозволяє здійснювати самоаналіз вербальної та невербальної поведінки, вдосконалювати риторичні навички та ораторську майстерність. Залучення практиків-професіоналів підвищує якість зворотного зв'язку та сприяє усвідомленню студентами стандартів професійної діяльності. Автори роблять висновок, що метод рольової гри сприяє формуванню цілісної професійної компетентності майбутніх юристів, розвитку аналітичного мислення, здатності до самостійного прийняття рішень та ефективної командної взаємодії. Метод є необхідним інструментом сучасної юридичної освіти та відповідає вимогам інтеграції українських навчальних закладів до європейського освітнього простору. Запропонований підхід також сприяє підвищенню академічної мотивації студентів завдяки створенню динамічного та занурювального навчального середовища. Крім того, використання рольових ігор забезпечує гнучкість освітнього процесу, дозволяючи адаптувати сценарії під актуальні правові зміни та потреби професійної підготовки.

Ключові слова: рольова гра, юридична освіта, студент-юрист, професійна компе-

тентність, судове моделювання, інтерактивні методи навчання, критичне мислення, комунікативні навички, правозастосування.

The article is devoted to the analysis and justification of the application of the role-playing method in the training of law students. Role-playing games are considered an effective interactive teaching method that allows modeling real professional situations and combining theoretical knowledge with practical skills. This method creates conditions for active student engagement in the learning process, stimulates the development of critical thinking, communicative and procedural competencies, and also forms professional law enforcement skills. The article highlights the pedagogical and organizational aspects of conducting role-playing games, including the preparation of the game scenario, role distribution, use of regulatory and legal materials, and evaluation systems. Special attention is paid to the application of this method in teaching procedural disciplines such as civil, criminal, arbitration, and labor law, particularly through the simulation of court sessions. The use of video recording of students' performances allows self-analysis of verbal and non-verbal behavior, improving rhetorical skills and public speaking. Involving professional practitioners enhances the quality of feedback and helps students understand the standards of professional activity. The authors conclude that the role-playing method contributes to the development of comprehensive professional competence of future lawyers, promotes analytical thinking, independent decision-making, and effective teamwork. This method is an essential tool of modern legal education and meets the requirements for integrating Ukrainian educational institutions into the European educational space. The proposed approach also contributes to increasing the academic motivation of students by creating a dynamic and immersive learning environment. In addition, the use of role-playing games provides flexibility in the educational process, allowing scenarios to be adapted to current legal changes and professional training needs.

Key words: role-playing game, legal education, law student, professional competence, court simulation, interactive teaching methods, critical thinking, communication skills, law enforcement.

УДК 378.147:340.115
DOI <https://doi.org/10.32782/ip/89.45>
Стаття поширюється на умовах
ліцензії CC BY 4.0

Спасібухов Н.І.,
orcid.org/0009-0004-2354-8877
аспірант кафедри психології
та педагогіки
Інституту лінгвістики та психології
Київського міжнародного університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

У сучасних умовах реформування вищої правничої освіти в Україні дедалі більшої уваги набуває необхідність упровадження новітніх педагогічних технологій, здатних забезпечити підготовку юриста відповідно до європейських вимог і стандартів професійної діяльності. У проєкті Концепції вдосконалення правничої (юридичної) освіти наголошується на потребі оновлення методичного інструментарію навчання, орієнтованого на формування практикоорієнтованих компетентностей, розвиток критичного мислення та здатності майбутніх правників ефективно діяти у реальних професійних

ситуаціях. Це зумовлює необхідність глибшого осмислення ролі активних та інтерактивних методів, серед яких особливе місце посідає рольова (ділова) гра як педагогічна технологія, що моделює практичні аспекти юридичної діяльності.

Традиційні форми викладання – лекційні та семінарські заняття – зазвичай забезпечують лише репродуктивний рівень засвоєння матеріалу, що не повною мірою відповідає сучасним вимогам професійної підготовки юриста. Розвиток правничої освіти потребує переходу від моделі пасивного набуття знань до моделі активної взаємодії, коли студенти залучені до аналізу, оцінювання, прийняття рішень

і самостійного пошуку рішень складних правових ситуацій. Це ставить перед науковцями та викладачами завдання переосмислення ефективності різних груп педагогічних методів – від пояснювально-ілюстративних до аналітичних, проблемно-пошукових та практикоорієнтованих [2].

Особливої уваги потребує питання вибору методів навчання юридичних дисциплін, які здатні одночасно забезпечити опанування теоретичного змісту й сформувані професійні уміння та навички. Індуктивні та дедуктивні, словесні й практичні методи, методи стимулювання пізнавальної активності та методи контролю знань залишаються важливими складовими навчального процесу, проте їх ефективність значною мірою залежить від того, наскільки вони інтегровані з інноваційними формами роботи. У цьому контексті активні та інтерактивні методи навчання – дискусії, аналіз проблемних ситуацій, ділові та рольові ігри, робота з казусами, моделювання юридичних процедур – дозволяють суттєво посилити мотивацію студентів, створити умови для творчого пошуку та розвитку професійної рефлексії [4].

Проблематика застосування рольових ігор у підготовці студентів-юристів набуває особливої актуальності з огляду на їхню здатність імітувати реальні виклики правозастосовної діяльності. На відміну від традиційних методів, рольова гра створює ситуацію «занурення» у професійне середовище, коли студент виступає не пасивним спостерігачем, а активним учасником правової взаємодії – суддею, адвокатом, прокурором, нотаріусом, слідчим, експертом тощо. Подібне моделювання сприяє не лише закріпленню теоретичних знань, але й формуванню практичних умінь: роботи з нормативними джерелами, складання юридичних документів, ведення діалогу з клієнтом, прийняття рішень в умовах правової невизначеності. У такій діяльності студенти вчаться виявляти помилки, аналізувати колізії, аргументувати позицію та співпрацювати в команді.

Разом із тим, попри поширення рольових ігор у практиці викладання, їхнє системне наукове осмислення залишається недостатнім. Відсутня чітко окреслена методика підготовки та проведення таких занять, що охоплювала б повний цикл навчального впливу – від створення фабули та розподілу ролей до оцінювання результатів. Нерозробленими залишаються питання відбору правових кейсів, інструментів діагностики навчальних досягнень, критеріїв ефективності рольової гри у формуванні ключових професійних компетентностей майбутніх юристів. Це створює науково-практичну проблему, що потребує ґрунтовного дослідження.

Особливої уваги заслуговує і той факт, що сучасний студент потребує не просто передачі знань, а створення ситуації, у якій він може самостійно конструювати власний досвід. Рольова гра,

будучи видом діяльності, побудованим на моделюванні, змагальності та творчості, виявляється одним із найефективніших методів для забезпечення такого досвіду. Вона дозволяє студентам відчувати прогалини у власних знаннях і водночас мотивує до їх усунення, забезпечуючи внутрішню потребу у професійному зростанні. Це, у свою чергу, формує нове бачення викладацької діяльності, яка повинна виступати не лише джерелом знань, а й координатором, модератором і експертом інтерактивних процесів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У доробку наукових досліджень щодо підготовки майбутніх фахівців значну увагу приділяють теоретико-методологічним дослідженням (Котикова О.М., Галай А. О., Стаднік В. В., Іваніщ Я. В). Цікаві для нашого дослідження праці Галай А. О., Стаднік В. В., Іваніщ Я. В та ін., у яких висвітлено наукові проблеми професійної й юридичної педагогіки та психології. У форматі дослідження зазначимо праці, що стосуються проблем комунікації: соціально-психологічні засади спілкування (Тульська О.Л.), теорія мовленнєвої комунікації та професійно-педагогічної комунікації (Гис В.И.); комунікативна компетентність (Тульська О.Л., Котикова О.М. та ін.)

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри зростання інтересу до активних та інтерактивних методів навчання в юридичній освіті, низка ключових аспектів використання рольової гри як інструмента професійної підготовки майбутніх юристів залишається недостатньо розробленою у сучасному науково-методичному дискурсі. Зокрема, фрагментарними є дослідження, що стосуються структурної моделі рольової гри, її методологічного забезпечення, критеріїв ефективності, а також впливу на формування окремих професійних компетентностей (аналітичної, комунікативної, правозастосовної, процесуальної, етичної). Недостатньо висвітленими залишаються питання відбору фабул і правових кейсів, оптимальної тривалості та етапності проведення ігор, взаємодії викладача та студентів у рамках моделювання професійних ситуацій, а також методик оцінювання результатів рольової гри з позицій компетентнісного підходу [1].

Не вирішеною залишається й проблема інтеграції рольових ігор у структурно-логічні схеми освітніх програм, зокрема визначення оптимальних навчальних дисциплін і тематичних блоків, де застосування цього методу забезпечує найбільший практичний ефект. Недостатньо досліджено також вплив рольової гри на мотиваційну сферу студентів, їх здатність до рефлексії та самонавчання, що є визначальними чинниками формування професійної ідентичності майбутнього правника.

Окрема проблема полягає у відсутності уніфікованих методичних рекомендацій, які б систематизували підготовчий, операційний та аналітичний етапи

проведення рольових ігор, окресливши вимоги до якості фабули, структури ролей, механізмів фіксації результатів та процедур їх підсумкового аналізу. Саме ці не вирішені аспекти формують наукову прогалину, що потребує подальшого дослідження.

Метою статті є комплексне дослідження рольової гри як ефективного педагогічного методу у процесі фахової підготовки студентів-юристів, з урахуванням сучасних вимог до якості правничої освіти та компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Метод рольової гри, що посідає провідне місце серед інтерактивних педагогічних технологій, ґрунтується на створенні штучно змодельованих, але професійно релевантних ситуацій, які відтворюють характерні умови майбутньої юридичної діяльності. Під час такого навчального процесу студенти беруть на себе функціональні ролі представників різних правничих професій – судді, прокурора, адвоката, слідчого, нотаріуса, медіатора, державного службовця або ж клієнта. Це забезпечує глибоке занурення в контекст правозастосовної практики та активує механізми мислення, притаманні реальній професійній діяльності. У межах рольової гри створюється навчальне середовище, максимально наближене до ситуацій, з якими юрист стикається у практиці, що дає змогу формувати широкий спектр компетентностей: від уміння аналізувати фабулу справи та застосовувати правові норми до побудови аргументованого діалогу, підготовки юридичних документів і прийняття зважених рішень з урахуванням правових, моральних та етичних аспектів [6].

Ефективність рольових методів пояснюється низкою чинників. По-перше, вони спираються на діяльнісний характер навчання, у якому органічно поєднуються когнітивні, комунікативні та емоційно-вольові компоненти. По-друге, рольова гра дає можливість у безпечних умовах програвати ситуації з потенційними юридичними ризиками, що сприяє формуванню стресостійкості й здатності діяти в умовах професійної невизначеності. По-третє, гра має високий мотиваційний потенціал, адже студенти відчують себе учасниками реального процесу правозастосування, що значно підвищує пізнавальну активність та залученість. Нарешті, інтерактивний характер гри підтримує розвиток міжособистісної взаємодії, яка є невід'ємною складовою юридичної практики, зокрема під час ведення переговорів, роботи в команді чи судових обговорень [2].

Структура рольової гри включає кілька логічно пов'язаних етапів, кожен з яких виконує окрему педагогічну функцію.

Підготовчий етап передбачає визначення теми та завдань гри, добір фабули, формування нормативної бази та підготовку процесуальних матеріалів – позовних заяв, клопотань, протоколів, доказових документів. На цьому етапі викладач

розподіляє ролі між учасниками та проводить вступну мотиваційну бесіду, у ході якої студенти ознайомлюються з очікуваними навчальними результатами та логікою виконання завдання.

Операційний етап пов'язаний із безпосереднім розігруванням змодельованої професійної ситуації. Студенти реалізують свої ролі відповідно до визначених процесуальних функцій: представляють правові позиції, проводять опитування, формують доказову базу, здійснюють правову кваліфікацію фактів, обговорюють можливі варіанти рішень, складають юридичні документи.

Аналітико-рефлексивний етап має на меті узагальнення отриманих результатів. У цей час студенти разом з викладачем аналізують допущені помилки, оцінюють якість юридичної аргументації, обговорюють коректність застосування нормативного матеріалу та ефективність комунікативної взаємодії. Ключовим елементом є рефлексія, у межах якої учасники осмислюють власні сильні сторони та сфери для вдосконалення [7].

Системність подібного алгоритму забезпечує логічну завершеність процесу та істотно підвищує навчальний ефект.

Застосування рольових ігор створює сприятливі умови для комплексного розвитку професійних компетентностей майбутніх юристів. По-перше, формується правозастосовна компетентність, що включає вміння кваліфікувати юридично значущі факти, співвідносити обставини справи з нормами права, прогнозувати наслідки прийнятих рішень. По-друге, розвивається комунікативна компетентність, яка проявляється у здатності вести фаховий діалог, здійснювати правові переговори, ефективно презентувати позицію під час судових дебатів. По-третє, зміцнюється аналітична компетентність, що передбачає критичне оцінювання доказів та встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Окрему увагу слід звернути на формування процесуальної компетентності, яка проявляється у дотриманні правових процедур, структурованому мисленні та правильному оформленні документів. Нарешті, рольова гра сприяє розвитку етичної компетентності, що включає розуміння норм професійної етики, повагу до прав учасників процесу, уникнення конфлікту інтересів [3].

Високий рівень ефективності цього методу можливий за умови дотримання певних педагогічних вимог. Насамперед важливо забезпечити якісний добір фабул, які мають бути правдоподібними, містити елементи юридичної колізії та мати декілька альтернативних рішень. Особливої уваги потребує організація групової роботи, що повинна забезпечувати активне залучення кожного учасника. Не менш значущим є забезпечення студентів необхідними нормативними матеріалами та створення чіткої системи оцінювання, яка враховує не тільки кінцевий результат, а й процес виконання

роботи, рівень аргументації та дотримання процедур. Важлива роль відводиться викладачу, який виступає не контролером, а модератором та консультантом, спрямовуючи хід гри та підтримуючи навчальну активність студентів [1].

Ділова (рольова) гра посідає провідне місце серед сучасних інтерактивних методів професійної підготовки майбутніх юристів і залишається одним із найбільш привабливих і мотивувальних видів навчальної діяльності для студентської молоді. Її популярність пояснюється тим, що вона органічно поєднує творчу складову, елемент змагальності та колективну взаємодію, створюючи сприятливі умови для активної участі студентів у навчальному процесі. Ключовою рисою будь-якої ділової гри є конструювання ситуації, яка максимально відтворює умови реальної юридичної практики. У такому штучно змодельованому середовищі студент-правник має можливість виконувати професійно орієнтовані дії, застосовувати отримані теоретичні знання до конкретного випадку, демонструвати навички взаємодії з клієнтами та колегами, а також працювати з нормативно-правовими актами у режимі, наближеному до реального [4].

Метою ділової (рольової) гри є не лише відтворення фрагментів професійної діяльності, а й створення умов для формування, поглиблення та закріплення практичних навичок завдяки особистому досвіду учасників, їх емоційному залученню та проживанню обраної ролі. Завдяки цьому формується цілісне уявлення про особливості юридичної діяльності, її логіку, типові виклики та професійні вимоги.

У навчальному процесі метод рольової гри може застосовуватися у викладанні значної кількості юридичних дисциплін. Наприклад, у межах курсу «Трудове право» студенти можуть моделювати процедуру розгляду трудового спору комісією з трудових спорів; у курсах «Конституційне право України», «Мова права» чи «Юридична техніка» – розглядати та обговорювати проект закону; у дисциплінах «Міжнародне право» та «Міжнародне екологічне право» – аналізувати спільні міжнародні ініціативи, зокрема питання створення підприємства з переробки ядерних відходів. У межах курсів з екологічного або земельного права можливим є відтворення службових засідань прокуратури щодо дотримання екологічного чи земельного законодавства. Під час вивчення «Ювенальної юстиції», «Адміністративного права» чи «Правоохоронних органів» студентам доцільно запропонувати реконструювати засідання комісії у справах неповнолітніх. Таким чином, рольова гра має широкий спектр застосування та може адаптуватися до змісту будь-якої дисципліни, що передбачає прийняття рішень, роботу з нормативним матеріалом та моделювання юридичних ситуацій [2].

Окрім формування комплексного професійного досвіду, рольова гра здатна зосереджуватися на

відпрацюванні конкретної навички – наприклад, ведення переговорів, публічної аргументації, складання процесуальних документів, аналізу доказів, оцінювання ризиків чи дотримання етичних норм. Такий метод сприяє розвитку критичного мислення, удосконаленню комунікативних здібностей, формуванню культури професійної поведінки та здатності обирати оптимальні стратегії взаємодії у складних чи конфліктних ситуаціях. Особливого значення набуває й розвиток емпатії, уміння сприймати позицію інших учасників, толерантно ставитися до альтернативних точок зору – компетентностей, які мають вагоме значення для юридичної професії [5].

Навчання за допомогою ділової (рольової) гри суттєво відрізняється від традиційного вивчення теоретичних правових дисциплін. На відміну від нормативно-правових курсів, де ключовою є правильність тлумачення правових норм, рольова гра не передбачає єдиного «правильного» варіанта дій. Кожен студент реалізує свою роль відповідно до власного досвіду, моделей поведінки та індивідуального стилю мислення. Викладач, натомість, може запропонувати студентам відтворювати ситуації, з якими вони вже стикалися в житті або під час практики, що робить процес навчання ще більш наближеним до реальності [6].

Ефективність застосування цього методу залежить від якісної підготовчої роботи як викладача, так і студентів. Підготровлюючи рольову гру, викладач повинен розробити чітку, змістовну фабулу – короткий опис ситуації, що є загальнодоступним для всіх учасників, – визначити ролі та розподілити їх між студентами. Крім того, необхідним є створення конфіденційних матеріалів для окремих ролей, підготовка інструкцій для активних учасників, завдань для спостерігачів, добір відповідної нормативної бази та визначення часових рамок проведення гри. Окрему увагу викладач приділяє формулюванню запитань для обговорення результатів та отримання зворотного зв'язку, що сприяє глибокому аналізу діяльності учасників та осмисленню власного досвіду [4].

У процесі викладання дисциплін процесуального спрямування, які мають на меті сформувати у студентів-правників уміння та навички професійної діяльності в судових інституціях, особливої ефективності набуває метод рольової гри у формі моделювання судового процесу. Така форма навчання, відома також як інсценування судового засідання або Moot Court, дозволяє максимально наблизити освітній процес до реальних умов функціонування судової системи та створити навчальне середовище, у якому студенти можуть практикуватися у виконанні професійних функцій.

Застосовувати цей метод можна у межах різних навчальних курсів. Наприклад, у дисциплінах «Цивільне процесуальне право», «Сімейне право» чи «Судова риторика» студенти можуть

відтворювати порядок розгляду цивільної справи у суді першої інстанції. У межах курсу «Арбітражне процесуальне право» можливим є моделювання процедури розгляду позовної заяви в арбітражному суді. Під час вивчення «Кримінального процесуального права», «Кримінального права» чи «Судової риторики» студентам доцільно запропонувати інсценувати попереднє слухання або судовий розгляд кримінальної справи, як у суді першої інстанції, так і в касаційному порядку [1].

Розігрування судового процесу у вигаданій ситуації чи на основі реальної, уже вирішеної судом справи, допомагає майбутнім юристам адаптуватися до особливостей судової діяльності, розвивати власну ораторську майстерність, відстоювати обрану правову позицію, аналізувати матеріали справи та формувати цілісне бачення юридичної проблеми. Для інсценування судового засідання використовуються спеціально обладнані приміщення, зокрема навчальні судові зали, укомплектовані меблями та технічними засобами: мікрофонами, відеокамерами для фіксації ходу гри, відеопрограваками та іншою технікою, що забезпечує демонстрацію й аналіз відеоматеріалів. Така інфраструктура створює атмосферу, максимально наближену до умов реального судового процесу [3].

Роль викладача у цьому методі полягає у ретельній підготовці сценарію судового розгляду: необхідно продумати фабулу, визначити ролі всіх учасників, розробити індивідуальні інструкції, конфіденційні матеріали для представників різних сторін та забезпечити студентів потрібною нормативною базою. Доцільно залучати до проведення гри практиків – суддів, адвокатів, прокурорів, які можуть надати фахові коментарі, проаналізувати дії студентів, звернути увагу на типові помилки та поділитися власним професійним досвідом [2].

Перелік можливих ролей у таких ділових іграх визначається змістом і метою навчального завдання. Студенти можуть виконувати функції сторін у судовому процесі, суддівського складу, помічників судді, прокурорів, адвокатів, експертів, державних службовців, посадових осіб органів влади, керівників підприємств чи представників правоохоронних органів. Окремо можуть бути призначені аналітики-спостерігачі, які оцінюють перебіг гри, фіксують ключові моменти та формують узагальнюючі висновки щодо дій її учасників. Такий підхід стимулює студентів до активної участі, формує внутрішню мотивацію до саморозвитку та дозволяє усвідомити власні прогалини у знаннях чи фахових вміннях [5].

У процесі підготовки та проведення рольової гри активно розвиваються аналітичні здібності студентів, вміння професійно мислити, структурувати інформацію, формувати обґрунтовану позицію, працювати з доказами, нормативно-правовими актами, судовою практикою. Відбувається інтенсивне формування навичок юридичного письма,

публічної аргументації та культури професійного мовлення.

Виконання ролей у межах ділової гри також сприяє вдосконаленню риторичних умінь. Для розвитку навичок переконливого виступу та аналізу аргументації студентам рекомендується ознайомлюватися з промовами видатних адвокатів і прокурорів різних історичних періодів. Це дає можливість вивчати риторичні прийоми, методи аргументування, оцінювати їх ефективність та запозичувати елементи професійного стилю видатних юристів. Подібний аналіз може проводитися в межах лінгвоправових дисциплін – «Судова риторика», «Мова права», «Ділова українська мова», «Правнича лінгвістика», – де студенти мають змогу детально досліджувати структуру мовлення, стилістику, логіку побудови юридичної промови [2].

Доцільним і педагогічно виправданим є використання відеофіксації виступів студентів під час проведення судової навчальної гри. Застосування відеозапису створює можливість для подальшого детального самоаналізу, оскільки дає студенту змогу побачити себе «зі сторони» та комплексно оцінити власну поведінку в процесі виконання ролі. Завдяки цьому інструменту майбутні юристи можуть уважно проаналізувати широкий спектр застосованих ними вербальних та невербальних засобів комунікації: особливості інтонації, логічні та емоційні наголоси, темп і ритм мовлення, характер і доречність жестів, рухів та міміки, загальний стиль тримання себе в залі судового засідання. Подібний вид роботи сприяє розвитку навичок професійної рефлексії, удосконаленню ораторської техніки та формуванню впевненої поведінки у формальних комунікативних ситуаціях [1].

Організація часової структури рольової гри також має важливе значення для забезпечення її ефективності. Оптимальним вважається таке пропорційне розподілення часу між основними етапами проведення заняття. На початку викладачеві доцільно виділити близько 10–15% загальної тривалості заняття для пояснення умов, визначення контексту гри та окреслення ролей учасників. Наступний етап – робота студентів у малих групах, під час якої вони опрацьовують задану ситуацію, формують позиції та готують стратегію виступів; на цю частину відводиться приблизно 15–25% часу. Найбільш тривалим і змістовно насиченим етапом є презентація результатів та їх обговорення, що зазвичай потребує 40–50 % загальної тривалості заняття. Завершальну частину складає підбиття підсумків, яке охоплює близько 15 % часу та передбачає узагальнення отриманого досвіду, формулювання рекомендацій і рефлексію щодо ефективності обраних учасниками поведінкових стратегій [3].

Такий раціональний розподіл часових ресурсів у поєднанні з використанням відеоаналізу сприяє всебічному опрацюванню навчальної ситуації,

підвищує якість засвоєння матеріалу та забезпечує формування цілісних професійних компетентностей майбутніх правників.

Висновки. У результаті проведеного теоретичного аналізу та узагальнення практичних аспектів застосування методу рольової гри у підготовці студентів-юристів можна стверджувати, що даний метод є одним із найбільш ефективних інструментів професійної юридичної освіти. Його педагогічна цінність полягає у створенні навчального середовища, максимально наближеного до реальної юридичної практики, що забезпечує формування комплексу ключових компетентностей, необхідних майбутньому фахівцеві. Таким чином, застосування методу рольової гри у процесі професійної підготовки студентів-юристів є не лише доцільним, а й педагогічно необхідним. Воно забезпечує комплексне формування професійної компетентності майбутніх правників, дозволяє відпрацювати практичні навички в умовах, близьких до реальної правової практики, і сприяє становленню висококваліфікованих, відповідальних та комунікативно зрілих фахівців. Ураховуючи сучасні вимоги до юридичної освіти та тенденції інтеграції в європейський освітній простір, метод рольових ігор має стати невід'ємною складовою навчального процесу у закладах вищої юридичної освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Галай А. О., Стаднік В. В., Іваніщ Я. В. Інтерактивні методики викладання у правоосвітній діяльності: Тренінговий комплекс : Навч.-метод. посібник / За ред. А. О. Галай. К.: Атика, 2006. С. 13, 16. URL: <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2006/03/Interaktyvni-metody-vykladannya.-Treningovyj-kompleks.-A.Galaj.-V.Stadnij.pdf> (дата звернення: 25.11.2025)
2. Гис В.И. Методика проведення гри як засобу активної пізнавальної діяльності. *Англійська мова і література*. 2010. № 6. С. 7–9.
3. Концепція вдосконалення правничої (юридичної) освіти для фахової підготовки правника відповідно до європейських стандартів вищої освіти та правничої професії [Електронний ресурс]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT2731> (дата звернення: 25.11.2025)
4. Котикова О. М. Рольові ігри у психолого-педагогічній підготовці майбутніх юристів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2012. Вип. 3. С. 93–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2012_3_16 (дата звернення: 25.11.2025)
5. Котикова О. М. Типологія у дослідженні групової взаємодії студентів. *Сучасні технології навчання та оцінювання знань студентів* : матер. наук.-метод. конф., 1 лют. 2002 р. К. : КНЕУ, 2002. С. 198–199. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/16522> (дата звернення: 25.11.2025)
6. Котикова О. М. Технології навчання через практику у психолого-педагогічній підготовці майбутніх юристів. *Досвід організації та активізації навчального процесу на основі впровадження інноваційних технологій* : зб. матеріалів наук.-метод. конф., 5–7 лют. 2008 р. Т. 2. К. : КНЕУ, 2008. С. 249–251.
7. Тульська О.Л. Використання методів ситуативного моделювання у формуванні професійної культури майбутніх юристів. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Збірник наукових праць*. Випуск 7(50). 2016. С. 187–189.

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025